

и за лесниѣ-тѣ, съ коѣто тя може да ся прѣвари, сир. за *присаждане сипаницѣ*.

Сипаница-та (голѣма шярка, variola) казвать да е прѣнесена изъ Индіѣ, както и толкова си други смъртоносны болести; а кога пръвѣ пѣть ся е явила по западнѣ Азіѣ и по Европѣ, това не ся знае. Знае ся само, че въ VII-ый вѣкъ по Р. Х. имало таѣ болестѣ, зачтото въ курана ся спомянува за неѣ. Сипаница-та е пѣлоша и отъ чюмѣ-тѣ, зачтото чюма-та прилѣпа само отъ досягане, а сипаница-та распростира утровны заразы изъ въздуха та прихваща всякого, който живѣе наоколо.

За да ся запазять отъ това зло, хора-та еще въ старо врѣмя ся трудили да намѣрять нѣкой лѣкъ; нѣ всичко было залудо. Едва въ 1720 л. нѣкои Англичяне лѣкарѣ опытали да видять да ли не ще има нѣкоѣ помощъ ако ся присади на здравѣ чловѣкъ сипаница отъ сипанѣ чловѣкъ, както правили нѣкои диви народи. Нѣ опытѣ-тѣ не принесѣлъ нѣкоѣ помощъ, а наопаки болестѣ-та повече и пѣчясто воювала. Между това слушяло ся, че който ся случи да дои сипаничявѣ кравѣ, та ся прилѣпи отъ неѣ, той отпослѣ, доклѣ бѣде живѣ, не ся хващаль отъ сипаницѣ. Нѣкой си учитель при градѣ Кіель, по имя *Плеттѣ*, пръвѣ опыталѣ, та присади на три-тѣ си дѣтца сипаницѣ отъ кравѣ, нѣ нито той, нито другѣ нѣкой вече повторилѣ тоя опытѣ. Слѣдѣ пять години по това Англичянинѣ лѣкарѣ, *Едвардѣ Дженнерѣ*, роденѣ на 17. Маія 1749., намѣрилѣ и видѣль у Беркели единѣ слугѣ, който случайно ся былѣ шярилѣ отъ кравѣ сипаницѣ. Дженнерѣ опыта на него и на други за да види да ли може ся улови вторый пѣть сипаница отъ кравѣ на такѣвъ сипанѣ чловѣкъ.